

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет біології та лісового господарства
Кафедра ботаніки і методики викладання природничих
наук

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ДЕКОРАТИВНІ РОСЛИНИ ФЛОРИ СВІТУ
підготовки магістра
спеціальності 091 Біологія та біохімія
освітньо-професійної програми
«Біологія»

Луцьк – 2023

Силабус дисципліни «Декоративні рослини флори світу» з циклу вибіркових дисциплін підготовки магістрів, галузі знань 09 «Біологія», спеціальності 091 «Біологія та біохімія», за освітньо-професійною програмою «Біологія».

Розробник: Коцун Л.О., к.б.н., доцент кафедри ботаніки і методики викладання природничих наук

Гарант ОПП «Біологія»

проф. , д.б.н. Сухомлін К.Б.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри ботаніки і методики викладання природничих наук

протокол № 1 від 05.09.2023 р.

Завідувач кафедри ботаніки і методики викладання природничих наук

доц. М.О.Зінченко

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійні програми, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	09 Біологія спеціальність 091 Біологія та біохімія ОПШ Біологія магістр	Нормативна
		Рік навчання 1
		Семестр 2
		Лекції: 10 год.
		Практичні роботи: 14 год.
		Консультації 8 год.
Кількість годин/кредитів 120/4		Самостійна робота 88 год.
		Форма контролю: залік

II. Інформація про викладача

Викладач: Коцун Лариса Олександрівна

Науковий ступінь: кандидат біологічних наук

Вчене звання: доцент

Посада: доцент кафедри ботаніки і методики викладання природничих наук

Контактна інформація kocun.larisa@vnu.edu.ua

Розклад занять розміщено на сайті навчального відділу ВНУ: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Рекомендовано для здобувачів галузі знань 09 Біологія.

Предметом вивчення освітнього компоненту «Декоративні рослини флори світу» є набуття теоретичних знань про видову різноманітність, біоекологічні та природні декоративні властивості рослин флори світу, значення інтродукції та акліматизації рослин у збагаченні флори регіону, закономірності мінливості у рослин та їх практичне застосування.

2. Пререквізити: попередньо здобувач повинен володіти загальною методикою навчання та вмінні застосовувати свої знання на практиці, мати загальні уявлення про декоративні рослини та їх значення для людини.

3. Метою вибіркового освітнього компоненту є набуття базових знань про видовий склад, форму різноманітність, біоекологічні та декоративні властивості рослин флори світу, що дозволить здобувачам оволодіти практичними навичками раціонального використання рослин у майбутній професійної діяльності, зорієнтованої на відновлення та збереження рослинного світу. Завдання освітнього компоненту полягає у засвоєнні теоретичних знань та набуття практичних навичок із визначених питань, опанування методів оцінки декоративних властивостей рослин, теоретичного визначення успішності їх інтродукції в нових умовах існування та прогнозування її наслідків.

IV. Результати навчання (Компетентності) :

Загальні компетентності

ЗК02. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Фахові компетентності

СК01. Здатність користуватися новітніми досягненнями біології, необхідними для

професійної, дослідницької та/або інноваційної діяльності.

СК04. Здатність аналізувати і узагальнювати результати досліджень різних рівнів організації живого, біологічних явищ і процесів.

Програмні результати навчання

ПР6. Аналізувати біологічні явища та процеси на молекулярному, клітинному та організменному рівнях з точки зору фундаментальних загальнонаукових знань, а також за використання спеціальних сучасних методів досліджень.

ПР7. Описувати й аналізувати принципи структурно-функціональної організації, механізмів регуляції та адаптації організмів до впливу різних чинників.

ПР15. Критично осмислювати теорії, принципи, методи з різних галузей біології для вирішення її практичних задач і проблем з врахуванням регіонального аспекту дослідження природи Задідного Полісся.

ІУ. Структура освітнього компонента

№ теми	Назви змістових модулів і тем	Усьо-го	Лек.	Прак.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю* /бали
Змістовий модуль 1. Біоекологічні та природні декоративні властивості рослин флори світу							
1	Вступ. Поняття про декоративні рослини, їх значення. Природні декоративні властивості рослин та їх оцінка. Групи декоративних рослин за відношенням до основних екологічних факторів.	21	2	4	14	1	ДС, Т / 14 балів
2	Видовий склад декоративних рослин (Голонасінні). Вплив екологічних факторів та урбанізованого середовища на їх декоративні властивості.	25	2	2	20	1	ДС, Т, ВПЗ / 14,5 балів
3	Видовий склад декоративних рослин (Покритонасінні). Вплив екологічних факторів та урбанізованого середовища на їх декоративні властивості.	31	2	2	25	2	ДС, Т, ВПЗ / 28 балів
Разом за модулем 1		77	6	8	59	4	56,5 балів
Змістовий модуль 2. Інтродукція та акліматизація рослин та її значення у збагаченні флори певного регіону							
4	Інтродукція і акліматизація рослин, її значення. Оцінка успішності та перспективності рослин при інтродукції в нових умовах існування. Негативні наслідки інтродукції рослин. Натуралізація декоративних рослин. Інвазійна активність та інвазійний потенціал декоративних рослин.	22	2	4	14	2	ДС, Т, ВПЗ / 29 балів
5	Внутрішньовидова мінливість декоративних рослин, причини виникнення, значення. Формова різноманітність декоративних рослин. Відмінність декоративних форм рослин від типових.	21	2	2	15	2	ДС, Т, ВПЗ / 14,5 балів
Разом за модулем 2		43	4	6	29	4	43,5 балів

Всього	120	10	14	88	8	100 балів
---------------	------------	-----------	-----------	-----------	----------	------------------

Методи контролю*: ДС – дискусія, Т – тести, ВПЗ – виконання практичного завдання.

Перелік тем практичних занять

№ з/п	Теми практичних занять	Кількість годин
1.	Біоекологічні властивості декоративних рослин	2
2.	Оцінка природних декоративних властивостей рослин	2
3.	Видове різноманіття декоративних рослин (Голонасінні рослини)	2
4.	Видове різноманіття декоративних рослин (Покритонасінні рослини)	2
5.	Оцінка успішності та перспективності декоративних рослин при інтродукції	2
6.	Інвазійні види декоративних рослин	2
7.	Внутрішньовидова мінливість декоративних рослин	2
	Разом	14

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Тема 1. Історія введення декоративних рослин у культуру. Роль ботанічних садів у збагаченні флори України. Життєві форми рослин, їх декоративне значення. Класифікація декоративних рослин за відношенням до температури, вологи, світла, ґрунтових умов. Газостійкість декоративних рослин.

Тема 2. Біоекологічні особливості декоративних рослин з родин: *Ginkgoaceae*, *Pinaceae*, *Cupresaceae*, *Taxaceae*, *Taxodiaceae*.

Тема 3. Біоекологічні особливості декоративних рослин з родин: *Magnoliaceae*, *Ranunculaceae*, *Caryophyllaceae*, *Raeoniaceae*, *Berberidaceae*, *Fagaceae*, *Betulaceae*, *Rosaceae*, *Hydrangeaceae*, *Fabaceae*, *Buxaceae*, *Bignoniaceae*, *Tiliaceae*, *Hippocastanaceae*, *Vitaceae*, *Caprifoliaceae*, *Oleaceae*, *Salicaceae*, *Lamiaceae*, *Asteraceae*, *Poaceae*.

Тема 4. Історія інтродукції рослин в Україні. Стихійна і цілеспрямована інтродукція, її значення. Еколого-географічна класифікація перспективних для інтродукції в Україні видів рослин. Інтродукційне районування України. Методи успішності і прогнозу інтродукції рослин. Інвазійні декоративні рослин свого краю. Рослини-трансформери.

Тема 5. Умови, необхідні для виникнення декоративних форм. Класифікація культиварів за декоративними властивостями. Формова різноманітність Голонасінних рослин. Формова різноманітність Покритонасінних рослин. Способи розмноження культиварів.

УІ. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

Вивчення дисципліни передбачає постійну роботу студентів на кожному занятті. Середовище під час проведення лекційних та лабораторних робіт є творчим, дружнім, відкритим для конструктивної критики та дискусії. Студенти не повинні спізнюватися на заняття. Перед початком заняття студенти повинні вимкнути звук засобів зв'язку (мобільний телефон, смарт-годинник тощо).

Студенти повинні здійснювати попередню підготовку до практичних занять згідно з переліком рекомендованих джерел. До початку курсу необхідно встановити на мобільні

пристрої або ноутбуки застосунки Microsoft Office 365 (Teams, Forms, One Note) для проходження тестування та роботи з доступними матеріалами курсу. Вхід для активації облікового запису відбувається через корпоративну пошту з доменом – @vnu.edu.ua.

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється відповідно до Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки (https://ed.vnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/07/Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf).

Форма підсумкового контролю з дисципліни - залік. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну навчальну діяльність при вивченні ОК становить 100 балів. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач за поточну навчальну діяльність для зарахування дисципліни становить 60 балів. Залік виставляється за результатами поточної роботи здобувача за умови, що здобувач виконав ті види навчальної роботи, які визначено цим силабусом. У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи.

У випадку, якщо здобувач набрав менше, ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100. Повторне складання заліку допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Неформальна освіта при викладанні дисципліни. Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Viznannya_rezultatuv_VNU_im._L.U._red.pdf). За умови, якщо студент має сертифікати проходження певних видів неформальної освіти (тренінгів, семінарів, інтернет-курсів, професійних стажувань), що відповідають напрямку дисципліни, йому можуть бути зараховані відповідні теми курсу.

За умови підтвердження, що зміст майстер-класів (семінарів, курсів тощо) відповідає темам курсу, сертифікати участі в них (або інші підтверджуючі документи) будуть достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

Дуальна освіта при викладанні дисципліни. За умови, якщо студент виконує навчальний план за дуальною формою здобуття професійної освіти, йому може бути зарахована тема або модуль відповідно до Положення про підготовку здобувачів освіти у Волинському національному університеті імені Лесі Українки з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти (https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/08/2022_Polozhennya_pro_dualnu_oshvitu_red.pdf).

У разі переходу на дистанційну форму навчання викладання курсу відбувається в команді освітнього середовища Microsoft Office 365 відповідно до Положення про дистанційне навчання та додаткових розпоряджень ректорату.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачу необхідно дотримуватися морально-етичних правил: не пропускати аудиторних занять (у разі пропуску – причину підтвердити документально); не привласнювати чужу інтелектуальну працю; у разі цитування наукових праць, методичних розробок, результатів досліджень, таблиць та ін. необхідно вказувати посилання на першоджерело.

Викладач і здобувач освіти мають дотримуватись ст. 42 Закону України «Про освіту». Усі здобувачі освіти повинні ознайомитись із основними положеннями Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки та Ініціативою академічної доброчесності та якості освіти – Academic IQ.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Якщо з об'єктивних причин заняття пропущене, здобувач повністю відпрацьовує тему практичного заняття, що включає всі види активності здобувача та всі види його оцінювання, передбачені цим силабусом. День та години відпрацювання визначаються графіком консультацій, який оприлюднюється.

Терміни проведення заліку, а також терміни ліквідації академічної заборгованості визначаються розкладом екзаменаційної сесії. У разі нескладання заліку, студент може перездати його двічі.

У відомості, індивідуальному навчальному плані (заліковій книжці) здобувача освіти записується підсумкова кількість балів за залік.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час контрольних та самостійних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком, в онлайн режимі (за погодженням із деканом факультету).

V. Підсумковий контроль

Форма контролю для освітнього компоненту – залік. Залікова оцінка є сумою оцінювання знань теоретичного матеріалу та виконання практичних робіт. Студент має отримати не менше 60 балів для успішного складання заліку. У випадку незадовільної підсумкової оцінки отримані бали анулюються, а на ліквідацію академічної заборгованості (один раз – викладачеві, другий раз – комісії) виноситься 100 балів.

Поточний контроль проводиться у вигляді усного або письмового опитування з кожної теми освітнього компоненту.

За виконання кожної практичної роботи студент може отримати максимум 14-14,5 балів, за знання теоретичного матеріалу – максимум 10 балів.

Теоретична підготовка оцінюється за такими критеріями:

1 (2) бал – відповідь поверхнева на основі прочитаної лекції; відповідь хаотична, фрагментарна; відтворення заученого матеріалу без усвідомлення його суті; розуміння і розкриття лише окремих позицій.

3 -5 бали – відповідь послідовна, недостатньо структурована; роз'яснення переважної кількості позицій (без виділення основних позицій); використання тексту лекції та одного підручника.

6 -8 бали – відповідь логічна, чітка, структурована; використання тексту лекції та одного підручника.

9 (10) балів - відповідь логічна, чітка, структурована; глибоке розуміння матеріалу, яке включає узагальнені, систематизовані позиції; побудована на основі матеріалу лекції та кількох підручників.

Практична робота може бути оцінена, якщо студент виконав всі завдання, своєчасно оформив роботу, зробив висновки.

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	

75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Декоративна дендрологія : навчально-методичний посібник для студентів агрономічного факультету денної форми навчання напряму підготовки 6.090103 «Лісове та садово-паркове господарство» / укладачі: Матусяк М.В., Василевський О.Г., Прокопчук В.М. Вінниця: ВНАУ, 2015. 140 с.

2. Декоративне садівництво та квітникарство: навчальний посібник для забезпечення самостійної роботи студентів та організації поточного і підсумкового контролю знань (з елементами кредитно-модульної технології навчання) / С.В. Роговський, Л.А. Козак, І.В. Тімонов. Біла Церква, 2009. 153 с.

3. Каталог декоративних трав'янистих рослин ботанічних садів і дендропарків України: довідниковий посібник / за ред. С.П. Машковської. Київ, 2015. 282 с. (електронне видання).

4. Коленкіна М. С. Квітникарство : конспект лекцій для студентів денної форми навчання освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 206 – Садово-паркове господарство. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. 202 с.

5. Кохановський В.М. Декоративна дендрологія : навчальний посібник. Частина 1. Суми: «Сумський національний аграрний університет», 2011. 267 с.

6. Кохно М.А. Історія інтродукції деревних рослин в Україні (короткий нарис). К. : Фітосоціоцентр 2007. 67 с.

7. Кузнецов С. І., Слюсар С. І., Кузнецова М. С. Інтродукція деревних рослин в Україні: минуле, сучасне та майбутнє. 2017. URL: <http://journals.nubip.edu.ua/index.php/Lis/article/view/8810>

8. Коцун Л.О., Кузьмішина І.І. Декоративні рослини флори світу: методичні рекомендації до лабораторних робіт для магістрів біологічного факультету. Видання 2-е, доп. і перероб. /Укладачі: Л. О. Коцун, І. І. Кузьмішина. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 39 с .

9. Маурер В.М., Косенко Ю.І. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку квітково-декоративного розсадництва в Україні. *Науковий вісник НАУ*. №6, 2014. С. 12-18.

10. Моніторинг та охорона біорізноманіття в Україні : рослинний світ та гриби. Серія: «Conservation Biology in Ukraine». Вип. 16. Т. 1. Київ; Чернівці : Друк Арт, 2020. 280 с.

11. Основи декоративної дендрології та квітникарства : навчально-методичний посібник для проведення контроль-колективних, практичних, самостійних та науково-дослідних робіт для студентів екологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / О. О. Гололобова. ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 104 с.

12. Роговський С.В. Декоративне розсадництво і насінництво : навчальний посібник. Біла Церква; БНАУ, 2014. 176 с.

13. Роговський С.В., Масальський В.П., Лавров В.В. Сучасні технології в розсадництві навчально-методичний посібник до вивчення дисципліни для студентів агробіотехнологічного факультету. Біла Церква, 2018. 184 с.

14. Сікура Й.Й., Капустян В.В. Інтродукція рослин (її значення для розвитку цивілізацій, ботанічної науки та збереження різноманіття рослинного світу). К. : Фітосоціоцентр, 2003. 280 с.

15. Слюсар, С. І., Кузнецов С. І. Теоретичні передумови розвитку та застосування екосоціального підходу в інтродукційних дослідженнях. *Інтродукція рослин*, 2016. № 4. С. 3–13.

16. Слюсар, С. І. Інтродукційний процес : генетико-екосистемний погляд. *Сучасні тенденції збереження, відновлення та збагачення фіторізноманіття ботанічних садів і дендропарків* : матеріали міжнар. наук. конф. (Біла Церква, 23-25 травня 2016 р.). С. 298–301.

17. Тищенко О.В. Флора України [Електронний ресурс]: навч. посіб. ННЦ «Інститут біології та медицини» К.: 2021. 284 с.